

Stichting Ecologische Landbouw Projecten Ghana

Nieuwsbrief – december 2025

Beste Donateurs,

Kees en Emile zijn net terug van een bezoek van twee weken aan Issifu Jobila Sulemana, manager van CEAL in Walewale en Ellen Seldenthuis en Hadi Mohamed die een Family Food Forest opgezet hebben in Bimbilla. Dit is voor mij de twintigste keer dat ik voor de ELPG naar Noord Ghana reis om 'onze' projecten te bezoeken. Soms kom je teleurgesteld terug omdat er naar ons idee te weinig gebeurd is of dat projecten, zoals het druppel-irrigatie project, erg moeizaam verloopt. Maar dit keer, ook namens Emile, kan ik hardop zeggen dat we, ondanks de grote geopolitieke zorgen, het veranderende klimaat in Noord Ghana, de erger wordende corruptie in Ghana, Issifu met zijn 25 werkers en Ellen en Hadi met hun 40, wat zij noemen, 'special workers', (mentaal en fysiek gehandicapte jongeren) fantastisch werk doen en elkaar nog inspireren ook. Blijf hen, via de ELPG, steunen!

Kees van Veluw, namens het ELPG bestuur

Druppel-irrigatie project gaat moeizaam.

In de nieuwsbrief van december 2023 kondigden we een evaluatie van het Druppelirrigatie project aan. In dit project werden individuele druppel-irrigatie tuinen van 0.4 ha aangelegd bij 30 boeren en boerinnen. De boeren moesten zelf 500 euro bijdragen en dan zorgde CEAL in samenwerking met Pumping is Life Ghana (een partner NGO van CEAL) voor een waterput van ca. 70 meter diep, een waterpomp op zonnecellen, hekwerk, een druppel-irrigatiesysteem, een water opslagvat, zaden, bomen, een paar geiten en een training in groente verbouw, composteren, bomen planten, dierhouderij en in simpel boekhouden.

Uit de evaluatie kwam dat 10 tuinen niet werkten, 10 werkten goed en 10 kunnen gaan werken na reparatie van pompen of zonnepanelen of na het slaan van een nieuwe put omdat de oude put te weinig water of zout water leverde. De technische uitdagingen waren groot. De zonnepanelen zijn kwetsbaar en gaan makkelijk kapot en als boeren dan de zonne-waterpompen op het stroomnet aansluiten, branden de pompen door. Sommige boeren hadden niet voldoende geduld om met druppelirrigatie te werken en vielen terug op het oude systeem door water met dikke slangen uit de put te pompen en direct hun groentebedden te bewateren waardoor er veel meer water gebruikt werd. En er waren boeren die naast groente te verkopen uit de tuin ook het water gingen verkopen en dat gaf sociale spanning in de dorpen. De tuinen waren teveel een individuele activiteit en niet genoeg ingebed in de dorpssamenleving. De reparaties bij 10 tuinen zijn gedaan maar we bezinnen ons nog of en hoe we verder gaan met dit project.

Het Family Food Forest van Ellen en Hadi: een ecologische eye-opener!

In onze December nieuwsbrief van 2024 stelden Ellen en Hadi zichzelf voor. Wat een prachtige, enthousiaste mensen! We waren er in februari 2024 voor het eerst en nu opnieuw november 2025. We reden met de auto hun terrein op en je kon het al direct voelen; een zachte bodem. Toen we uitstapten werd ik overrompeld hoe uitbundig alle bomen en struiken gegroeid waren in die anderhalf jaar. De dikke laag mulch van pindadoppen en rijstkaf bedekken de bodem en zorgen ervoor dat het bodemleven niet 'dood gebrand' wordt in de zes maanden lange droge en hete tijd. De bomen zijn geplant in mei 2023 en mei 2024, aan het begin van de regentijd. En in de droge tijd, die in november begint, krijgen alle geplante bomen een emmer water per week. De mulch zorgt er voor dat het water niet snel verdampt en opgenomen kan worden in de bodem.

Een vruchtbare bodem, voldoende water in de droge tijd en warmte door het hele jaar heen zorgt voor enorme groei. Veel meer ook dan Ellen Hadi verwachtten. Echt een oase! In februari 2024 hebben we heel veel foto's genomen en we zochten nu dezelfde plekken om het verschil in groei vast te leggen.

Een foto van twee bedden bedekt met mulch en ingeplant met Citrus, bananen, Papaja, Guave en zoete aardappelen. De special workers, geven elke plant waar een rood tomatenblik staat elke week een emmer water. Datum foto: feb 2024

Een foto van november 2025, anderhalf jaar later. Op dezelfde plek genomen. De groei is overvloedig. Er worden Papaja's, bananen, zoete aardappelen, bladgroenten enz. geoogst. De bananen en Papaja's zijn groot en zoet en vol met vitaminen en mineralen.

Het is geweldig te zien hoe snel de natuur herstelt als er maar water en zorg voor de bodem is. Het gaf ons hoop dat er in een land als Ghana voldoende voedsel verbouwd kan worden als we maar beter zorgen voor natuur en bodem. De bomen zorgen voor een aangename leefomgeving met veel schaduw, ze binden koolstof, ze zuiveren de lucht en zorgen dat het regenwater niet afstroomt en dat de vele waterputten ondergronds aangevuld worden met water. Het bedrijf van Ellen en Hadi is 4 hectare groot. Anderhalf hectare is nu aangelegd als een voedselbos. Er staat ook een halve hectare gepland als voederbos om hun dieren (5 koeien, 30 kippen en 4 varkens) voer te kunnen geven. Een halve hectare is bedoeld om op een natuurlijke manier medicinale planten te kweken. Ook staan er nog een bamboe weide, een bloemen-bijenweide, een perceel waar wellicht met strokenteelt, mais, sorghum en yam (een knol) geteeld wordt en een grote groentetuin op verhoogde bedden op hun wensenlijst. Allemaal technieken die in de wetenschap nu 'Nature Based Solutions' genoemd worden. Ellen pikt al deze ideeën uit de Permacultuur op van 'Dokter Google'. We willen toch even melden dat de ELPG Ellen en Hadi geholpen heeft met een waterput, zonnepanelen en een pomp. We blijven Ellen en Hadi ondersteunen want zij laten in praktijk zien wat er ecologisch mogelijk is.

Guinea fowls als business.

Guinea fowls, in het Nederlands parelhoenders, zijn nog half wilde vogels die enorm gewaardeerd worden in Noord Ghana om hun eieren en vlees. De markt voor deze producten is groot. Ziekenhuizen en scholen kopen graag guinea fowl eieren vanwege de betere voedingskwaliteit vergeleken met kippeneieren.

Dit samen met de grote werkloosheid onder jongeren bracht Issifu op het idee om op een commerciële manier guinea fowls te gaan produceren. CEAL heeft een nieuwe keten opgezet. Op de demo farm van CEAL, 2 ha groot net buiten Walewale, zijn eenvoudige broedmachines gebouwd waar eieren uitgebroed worden. De kuikentjes worden tot drie maanden goed verzorgd in verwarmde hokjes. Er wordt zelf voer samengesteld uit zoveel mogelijk afvalproducten en termieten larven, die ze verzamelen in het wild en als het nodig is

aangevuld met mineralen, vitaminen en geneesmiddelen uit de commerciële pluimveehouderij. De kuikentjes (100 per deelnemer) worden verkocht aan 25 jongeren die voorafgaand een training hebben gevolgd. CEAL helpt ze ook om eieren en dieren voor de slacht te verkopen. Van de 25 kleine ondernemingen zijn er na een jaar 18 geslaagd en de overige 7 krijgen na een refresher-training opnieuw kuikentjes. Rol van CEAL is niet alleen bij de start maar ook in het verdere verloop van het traject met praktische adviezen. We zijn bij drie jongeren geweest die minder geslaagd zijn, om te horen wat er is misgegaan. Slechte, te koude huisvesting, vergiftiging door verkeerde termietenlarven te voeren, maar ook grote druk vanuit hun familie om teveel dieren te jong te verkopen om schoolgeld te betalen, waren redenen dat de onderneming niet goed ging. Bij de geslaagde ondernemers, vooral jonge moeders kwamen we veel nieuwsgierigheid tegen om hun business verder te laten groeien. Niet alleen in het aantal dieren maar ook om de mest te gebruiken voor groenteteelt, om veren en botten bij restaurants te verzamelen, te malen en te gebruiken als mest. Kortom om de principes van agro-ecologie in praktijk te brengen. We willen graag door gaan met dit project om werkgelegenheid te creëren.

CEAL doet inspiratie op bij Ellen en Hadi.

In maart 2025 is Issifu met 10 van zijn werkers en 5 boeren op bezoek geweest bij Ellen en Hadi. Dat bezoek heeft veel indruk gemaakt en bij terugkomst hebben ze direct een ontwerp gemaakt voor hun eigen demo farm. Ze hebben stroken van 2 meter met meerjarige chilipepers geplant in een dikke mulchlaag van pindadoppen. In de droge tijd gaan ze de stroken irrigeren. In

Boer Solomon begon met 100 kuikens en heeft er na 1.5 jaar 200. Daarnaast heeft hij ook een broedmachientje waar hij eieren uitbroed voor mensen in zijn dorp. Hij heeft al veel eieren en oude dieren verkocht waardoor zijn dochter Jennifer naar een zorgopleiding kon en de familie voedsel kan kopen in de tijd dat de voedselreserves op zijn.

Stroken met permanente gewassen in een mulchlaag tussen stroken met eenjarige voedselgewassen geven een divers landbouw systeem. Het witte kraantje is onderdeel van een druppel-irrigatiesysteem.

de strook staan cashew en moringa bomen geplant. De pepers kunnen wel 10 jaar produceren en ze blijven dit ook doen als ze in de schaduw komen te staan van de moringa en de cashew bomen. De cashewnoten zijn deels voedsel en cash, de pepers worden gedroogd en verkocht, de moringa levert nu al bladeren voor soepen en sauzen. Tussen de peper stroken zijn er stroken van ca. 10 meter waar mais, sojabonen en zonnebloemen verbouwd worden in wisselteelt. Hier gaat CEAL absoluut mee verder.

Jonge moeders groenteteelt club.

CEAL werd in 2024 voor ca. 50% door de ELPG gefinancierd. Wij zorgen voor de basisfinanciering d.w.z. er is een demo farm, een trainingsruimte, motorfietsen en gemotiveerde werkers waardoor ze snel ook projecten kunnen uitvoeren, die gefinancierd worden door anderen. Mastercard, inderdaad van de creditcards, sponsort een Canadese NGO (WUSC) en CEAL is na twee jaar gesprekken voeren, gekozen om driemaandse training te geven aan jonge vrouwen in guinea fowl - en groenteteelt productie en het opzetten van kleine ondernemingen. We zijn bij één van de 'groenteklubs' geweest. Met acht jonge moeders, allemaal met een kind op de rug of in de buik hebben we hun groentevelden bezocht. Het mondde uit in een geanimeerde zoektocht naar de oorzaak van te vroege val van de

Er ging bijna een gejuich op toen we in het veld larfjes ontdekten in gevallen pepers. We weten nu wat de oorzaak is!

Jonge moeders in hun groentetuinen

pepers. Na veel praten en zoeken ontdekten we dat in de gevallen pepertjes larfjes kropen van een insect. Dat was een grote ontdekking. Maar ja..... welk insect is dan de vraag. Dit was een belangrijk leerpunt: 'We hebben eigenlijk te weinig tijd om goed naar de planten te kijken, want we hebben het druk met kinderen en ons gezin, maar we gaan kijken en zoeken welke insecten er allemaal rondvliegen en eitjes leggen op de jonge pepertjes'. Probleem is niet opgelost maar ze zullen Issifu bevragen als ze ontdekt hebben welk insect hun pepers beschadigt en dan verder zoeken naar een oplossing. Het is op zich nog geen grote ramp; ca 10% van de pepers valt eraf; 90% blijft over voor de verkoop. Ook met dit project gaat CEAL verder.

Kom in het bestuur!

Ons bestuur bestaat nu uit vijf mensen: Sylvia Dorland (interim penningmeester), Emile Hagelen (secretaris), Marretje Adriaanse (lid) en sinds juli 2025, Jochem Schneemann, ketenmanager van tropische gewassen (lid) en Kees van Veluw (voorzitter). Heeft u zin om ons te helpen met fondsenwerving, financiële administratie of sociale media of gewoon omdat u van Ghana wilt leren houden, neem dan contact op. Op onze website staat veel informatie over ons.

www.elpg.nl KvK Zutphen 41038779. Bank NL36 RABO 0311 05 39 63
www.elpg.nl e-mail: contact@elpg.nl, tel 06-18193266.

De ELPG is erkend als ANBI. Uw gift is dus fiscaal aftrekbaar.

Fijne Feestdagen en blijf ons steunen!